

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till: ju.L4@regeringskansliet.se

Remissvar

Datum: 2025-09-11
Er referens: Ju2025/00915
Diariennr: SSM2025-5456
Dokumentnr: SSM2025-5456-2
Handläggare: Mathias Häggblom
Telefon: 08-799 44 85

Säkerhetsskyddslagen - ytterligare kompletteringar (SOU 2025:42)

Strålsäkerhetsmyndigheten har tagit del av förslagen i betänkandet som syftar till att stärka skyddet för säkerhetskänslig verksamhet. SSM tillstyrker flera av de föreslagna åtgärderna men ser behov av vissa justeringar för att regelverket ska bli rättssäkert och praktiskt tillämpbart.

4.4.3 Förbättrade möjligheter att utreda om ett förfarande är olämpligt från säkerhetsskyddssynpunkt

SSM tillstyrker delvis förslaget till 6 kap. 6 § i betänkandet, men anser att bestämmelsen bör utvidgas till att gälla samtliga förfaranden som omfattas av säkerhetsskyddsavtal enligt 4 kap. 1 § och den föreslagna bestämmelsen 4 kap. 1 § a i säkerhetsskyddslagen, eller att kravet på särskild säkerhetsskyddsbedömning i 4 kap. 8 § ska gälla samtliga förfaranden där säkerhetsskyddsavtal krävs.

SSM anser att det finns ett behov av att kunna ålägga en verksamhetsutövare att göra en särskild säkerhetsskyddsbedömning och lämplighetsprövning utan att förfarandet ska vara knutet till anmälningsskyldighet enligt den av betänkandet föreslagna 4 kap. 1 § a. säkerhetsskyddslagen.

I prop. 2020/21:194 var regeringens bedömning att skyldigheten att göra en särskild säkerhetsskyddsbedömning inte specifikt kommer att gälla inför säkerhetsskyddsavtal med en underleverantör, men att verksamhetsutövaren i säkerhetsskyddsbedömningen för huvudleverantören behöver beakta anlitalet av underleverantörer utifrån inverkan på säkerhetsskyddet och vilka eventuella åtgärder som behöver vidtas. Regeringen skrev även att en verksamhetsutövare måste identifiera vilka skyddsvärden med krav på säkerhetsskydd som underleverantören kan få tillgång till och därifrån avgöra om ett säkerhetsskyddsavtal ska tecknas med underleverantören.

SSM delar ovan bedömning i de fall förfarandet innebär krav på säkerhetsskyddsavtal med både huvudleverantör och underleverantör. Det finns dock situationer där det inte finns krav på säkerhetsskyddsavtal med huvudleverantören, men där det finns krav på säkerhetsskyddsavtal med underleverantören. Ett allt vanligare förfarande är att verksamhetsutövare anlitar en konsultmäklare för att tillgodose det varierande behovet av IT-kompetens, eller där fastighetsägaren anlitar underleverantörer för att fullgöra skyldigheter enligt hyresavtalet. Vid sådana förfaranden är verksamhetsutövaren onekligen tvungen att bedöma vilka skyddsvärden, och på vilket sätt dessa skyddsvärden exponeras till underleverantören för att välja korrekt nivå på säkerhetsskyddsavtalet (enligt 7 kap. 2 § PMFS 2022:1). Däremot finns inga uttryckliga krav på

verksamhetsutövaren att genomföra en särskild säkerhetsskyddsbedömning och/eller lämplighetsprövning som det annars finns för huvudleverantören enligt 4 kap. 8 §. 2(4) säkerhetsskyddslagen. Med beaktande av ovan anser SSM att det är nödvändigt för tillsynsmyndigheterna att kunna ålägga en verksamhetsutövare att göra en särskild säkerhetsskyddsbedömning.

6.4 Eftersökande och tillfälligt omhändertagande av handling eller annan egendom samt förseglning

SSM anser att betänkandets förslag till 6 kap. 8 § i säkerhetsskyddslagen bör ändras med resultat att det vid behov ska kunna genomföras en större avspärrning av ett område eller fordon i syfte att förhindra obehörigt tillträde till en plats där säkerhetskänslig verksamhet har omhändertagits (handlingar eller egendom). Ändringen bör utgå från skyddslagens (2010:305) terminologi och omfattning av definitioner (byggnader, andra anläggningar, områden och andra objekt). Det kan uppstå situationer där dessa inte är möjliga att flytta eller förseгла.

SSM anser att utredningen inte gör tydligt vilka möjligheter till bevakning som finns för en förseglad plats eller utrymme. Det bör finnas adekvata möjligheter för bevakning av dessa med eventuell användning av skyddslagen. Frågan om bevakningsmöjligheter bör utredas ytterligare då betänkandet inte för resonemang om dessa frågor.

6.4.2 Närmare om de olika tvångsåtgärderna

SSM tillstyrker utredningens förslag vad gäller 6 kap. 9 § i säkerhetsskyddslagen, men anser att ordalydelsen i den föreslagna bestämmelsen innebär en begränsning för möjligheterna till eftersökning av elektroniska handlingar som lagras i molntjänster.

Säkerställandet av tillgänglighet till uppgifterna i molntjänster genom att ta säkra kopior är en åtgärd som fyller en viktig funktion inom ramen för tillsynen. Lagring av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i molntjänster (utan fullgott säkerhetsskydd) är en allvarlig överträdelse som kan få svåra konsekvenser för Sveriges säkerhet. SSM ser behov av att utan dröjsmål erhålla information om vilka uppgifter som har röjts vid en incident, dels för att göra en skadebedömning och vidta åtgärder därefter och dels för att rättssäkert kunna utfärda administrativa sanktioner. SSM förordar ett införande av särskilda bestämmelser som möjliggör sådana eftersökningar likt de som idag finns som straffprocessuella tvångsmedel som utredningen nämner.

6.4.3 Handläggningsfrågor

SSM avstyrker förslaget om att endast Förvaltningsrätten i Stockholm, på ansökan av tillsynsmyndigheten, i första instans kan besluta om tvångsåtgärder mot en aktör. SSM förordar en ordning likt den som följer av strålskyddslagen (2018:396) där tillsynsmyndigheten har befogenhet att besluta om tvångsåtgärder, men där dessa beslut kan överklagas till behörig domstol. SSM bedömer att intresset av att värna Sveriges säkerhet, likt intressena i strålskyddslagen, väger tillräckligt tungt för att ha en motsvarande ordning för tvångsåtgärder enligt säkerhetsskyddslagen.

6.4.4 Verkställighet

Utredningen beskriver att merparten av tillsynsmyndigheterna saknar it-forensisk kompetens och det i de situationer där det kan bli aktuellt med tvångsåtgärder, sannolikt kommer att vara så komplexa att det finns skäl för samordningsmyndigheterna, dvs. Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten, att överta tillsynen.

SSM anser i detta sammanhang att tillsynsmyndigheternas undersökningsbefogenhet ska stärkas genom att utvidgas till att omfatta tillgång till nätverks- och informationssystem, liksom förslaget i SOU 2021:63 (s. 471 f.). Det skulle jämställa undersökningsbefogenheten i säkerhetsskyddslagstiftningen med den som föreslås i samband med genomförandet av NIS 2-direktivet (SOU 2024:18, s. 239, jmf lagrådsremissen för densamma, s. 132).

Gällande förslag till lagstiftning i de båda betänkandena skulle innebära att tillsynsmyndigheterna ges större befogenheter och möjligheter att skydda samhällsviktiga tjänster enligt den föreslagna cybersäkerhetslagen än enligt säkerhetsskyddslagen. Detta skulle vara en olycklig ordning då det för samhället handlar om högre skyddsvärden i den senare lagen. Det ska i sammanhanget nämnas att säkerhetsskyddslagen har uttryckligt företräde i (befintliga och föreslagna nya) cybersäkerhetslagen.

7.4 Behovet av lagändringar och allmänna utgångspunkter för våra förslag

SSM delar utredningens bedömning att det bör göras en översyn av hela säkerhetsprövningsförfarandet och att det särskilt bör övervägas om inte en och samma aktör, t.ex. en klareringsmyndighet, ska utföra alla moment som ingår i säkerhetsprövningen. SSM anser att regeringen bör utreda frågan om införandet av ett klareringssystem och centraliserat förfarande för säkerhetsprövningar. En sådan klareringsmyndighet skulle ansvara för hela eller delar av en säkerhetsprövning för att göra denna likvärdig och rättssäker.

7.5 Registerkontrollen bör utvidgas till att omfatta fler register och uppgifter

SSM anser att det bör införas krav på utbildning/certifiering för de som ansöker om registerkontroll och för de som tar del av utfallet av en eventuell registerkontroll. Inhämtning av uppgifter från ett utökat antal register ökar risken att uppgifter hanteras och bedöms felaktigt. En mer omfattande registerkontroll bör därför förenas med en kompetenshöjning för att säkerställa att utfallet av kontrollen ska resultera i en korrekt och rättssäker bedömning.

SSM anser att uppgifter om omhändertagande enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m., som behandlas med stöd av vägtrafikdatalagen (2019:369) inte ska inhämtas vad gäller närstående vid prövning och placering i säkerhetsklass 1 och 2. SSM anser att den specifika informationen inte bidrar till utredningen av den huvudkontrollerades sårbarheter, pålitlighet eller lojalitet.

SSM anser att det saknas en möjlighet att kunna verifiera uppgifter vid en säkerhetsprövning utan placering i säkerhetsklass av personer som ska ta del av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklass begränsat hemlig eller

motsvarande skada i konsekvensnivå D. SSM föreslår därför att en verksamhetsutövare vid behov ska kunna begära riktad registerkontroll per register om det finns skäl att kontrollera uppgifter som lämnats vid grundutredningen. Ansökan ska då först granskas av verksamhetsutövarens tillsynsmyndighet, med en relativt hög kravbild vad gäller motivering. Vid en ansökan om riktade registerkontroller ska även samtycke från den prövade säkerställas.

7.8 Vissa säkerhetsprövningsbeslut bör anmälas till Säkerhetspolisen

SSM avstyrker betänkandets förslag att de aktörer som enligt 3 kap. 4 och 4 a–d §§ säkerhetsskyddslagen ansvarar för säkerhetsprövningar ska anmäla vissa säkerhetsprövningsbeslut till Säkerhetspolisen.

SSM anser att det i dagens system saknas tillräckliga mekanismer som säkerställer att omständigheterna som ligger den enskilda till last är sakligt och väl utredda för att de ska få ges sådan långtgående påverkan på den enskilde. Omständigheter som kan leda till ett negativt säkerhetsprövningsbeslut kan ofta vara av förhållandevis tillfällig karaktär och förslaget i betänkandet bör inkludera en tydligt angiven tidsgräns för hur länge uppgifterna får behandlas och löpande krav på nödvändighetsprövning.

En sådan tidsgräns bör vara snävare än vad som nu gäller enligt lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter. Betänkandet ger heller inte konkreta förslag på vilka uppgifter som behöver tillföras beslutet som meddelas Säkerhetspolisen så att Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (SIN) har erforderligt underlag för att kunna pröva utlämningen. SSM bedömer att de rättssäkerhetsgarantier som finns för säkerhetsprövningsförfarandet idag är otillräckliga och det saknas i gällande lagstiftning en saklig och oberoende överprövningsinstans.

I sammanhanget bör även beaktas risken för missbruk av säkerhetsprövningsförfarandet och förslaget med anmälningsskyldighet utifrån vilka konsekvenser det kan få för tilltron till systemet med säkerhetsprövningar. SSM vill även påpeka att förutsättningarna hos verksamhetsutövare att på ett adekvat sätt utreda om personer inte längre är lämpliga är högst varierade, då det inte finns lagstadgade krav på kompetens eller lämplighet för de som ska genomföra prövningarna. SSM:s uppfattning är att det finns verksamhetsutövare som tenderar att ”ta det säkra före det osäkra” och tillmäta en enskild omständighet oproportionerligt stor betydelse för prövningen, med stora konsekvenser för individens anställningstrygghet och försörjningsmöjligheter.

SSM anser dock att förslaget har fördelar från säkerhetsskyddssynpunkt och därför bör utredas i en bredare översyn av säkerhetsprövningsförfarandet som SSM föreslår under avsnitt 7.4 ovan. SSM föreslår att det även bör utredas om anmälningsplikt bör gälla också vid ej godkänd säkerhetsprövning utan registerkontroll.

Övriga synpunkter

SSM anser att det bör införas en möjlighet för en tillsynsmyndighet att med tvång återkalla ett säkerhetsprövningsbeslut och behörigheter för signalskyddssystem. Syftet är att olämpliga personer inte ska ha behörighet till säkerhetskänslig verksamhet. Det kan

finnas situationer där verksamhetsutövarens säkerhetsskyddschef eller verksamhetsutövarens chef är olämpliga ur säkerhetsskyddssynpunkt.

SSM föreslår ett tillägg i 7 kap. 1 §, att överträdelser som innebär avsaknad av eller brister i säkerhetsskyddsåtgärderna enligt 2 kap. 2–4 §§ och de föreskrifter som meddelats i anslutning till bestämmelsen ska vara uttryckligen sanktionsgrundande.

I detta ärende har generaldirektören Michael Knochenhauer beslutat. Utredaren Johan-Petter Wikell har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också utredaren Mathias Häggblom, avdelningschefen Johan Friberg, chefsjuristen Kim Elofsson, säkerhetsskyddschefen Jonas Danson och biträdande säkerhetsskyddschefen Christopher Forsberg deltagit.

Beslutet har fattats digitalt och saknar därför underskrifter.

STRÅLSÄKERHETSMYNDIGHETEN

Michael Knochenhauer

Johan-Petter Wikell